256వ అధ్యాయం

٢٥٦ - بَابُ بيَانِ مَا يُبَاحُ مِنَ الغِيبَةِ

పరోక్ష నింద కొన్ని పరిస్థితుల్లో సమ్మతమే

اِعْلَمْ أَنَّ الغِيبَةَ تُبَاحُ لِغَرَضٍ صَحِيحٍ شَرْعِيٍّ لَا يُمْكِنُ الْوُصُولُ إِلَيْهِ إِلَّا بِهَا، وهُوَ سِتَّةُ أَسْبَابٍ:

గత్యంతరం లేనప్పుడు సరైన, షరీఅత్ పరమైన ఉద్దేశ్యం కోసం ఒకరి పరోక్షంలో వారి చెడుని ఎత్తి చూపటంలో తప్పు లేదని తెలుసుకోండి. ఆరు కారణాల మూలంగా ఆ విధంగా చేయవచ్చు.

الأَوَّلُ: التَّظَلُّمُ، فَيَجوزُ لِلْمَظْلُومِ أَنْ يَتَظَلَّمَ إلى السُّلْطَانِ وَالقَاضِي وَغَيْرِهِمَا مِمَّنْ لَهُ وِلَايَةٌ، أَوْ قُدْرَةٌ على إنْصَافِهِ مِنْ ظَالِمِهِ، فيَقُولُ: ظَلَمَني فُلانٌ بكَذا. الثَّاني: الاسْتِعَانَةُ عَلَى تَغْيير المُنْكَرِ، وَرَدِّ العاصي إلى الصَّوَابِ، فيقول لِمَنْ يَرْجُو قُدْرَتَهُ على إزالةِ المُنْكَرِ: فُلانٌ يَعْمَلُ كَذَا، فازْجُرْهُ عنهُ ونحو ذلِكَ، وَيكُونُ مَقْصُودُهُ التَّوَصُّلَ إِلَى إزَالَةِ المُنْكَرِ، فَإنْ لَمْ يَقْصِدْ ذٰلِكَ كانَ حَرَاماً. الثَّالثُ: الاسْتِفْتَاءُ، فَيَقُولُ لِلْمُفتي: ظَلَمني أَبي، أَوْ أَخِي، أَوْ زَوْجي، أَوْ فُلانٌ بِكَذا، فَهَلْ لَهُ ذٰلِكَ؟

1) దౌర్జన్యం జరగటం. అలాంటప్పుడు దౌర్జన్యానికి గురైనవాడు రాజు దగ్గరికి కాని, న్యాయమూర్తి దగ్గరికిగాని లేక అధికారం ఉన్నవారి దగ్గరికి లేక దౌర్జన్యం చేసినవాణ్ణి శిక్షించి తనకు న్యాయం చేయగల శక్తివున్నవాడి దగ్గరికిగాని వెళ్ళి, 'ఫలానా అతను నా మీద ఈ విధంగా దౌర్జన్యం చేశాడు' అని ఫిర్యాదు చేయవచ్చు.

2) షరీఅత్‌కు విరుద్ధంగా జరిగే పనుల్ని నిరోధించటం కోసం, చెడు పనులు చేస్తున్న వారిని సరైన దారిలో పెట్టడం కోసం సహాయం అర్థించటం. దాని కోసం షరీఅత్‌కు విరుద్ధమైన చర్యల్ని అరికట్టే శక్తి ఉందని తనకు నమ్మకమున్న వ్యక్తిని సంప్రతించి అతనితో, "ఫలానా అతను ఈ తప్పు చేస్తున్నాడు. మీరతన్ని మందలించండి" అనిగాని

وَمَا طَرِيقِي فِي الخلاصِ مِنْهُ، وَتَحْصِيل حَقِّي، وَدَفْعِ الظُّلْمِ؟ ونحو ذٰلِكَ، فَهٰذَا جَائِزٌ لِلْحَاجَةِ، ولٰكِنَّ الأَحْوَطَ والأفضَلَ أَنْ يَقُولَ: مَا تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَوْ شَخْصٍ، أَوْ زَوْجٍ، كَانَ مِنْ أَمْرِهِ كَذَا؟ فإنَّهُ يَحْصُلُ بِهِ الغَرَضُ مِنْ غَيْرِ تَعْيِينٍ وَمَعَ ذٰلِكَ، فالتَّعْيِينُ جَائِزٌ كَمَا سَنَذْكُرُهُ فِي حَدِيثِ هِنْدٍ

లేక ఇలాంటి మాటే ఏదయినా చెప్పవచ్చు. అయితే దాని ఉద్దేశ్యం కేవలం ఆ చెడుని నిరోధించడం మాత్రమే అయి ఉండాలి. ఆ ఉద్దేశ్యం లేకపోతే ఆ విధంగా ఇతరుల ముందు ఒకరి చెడుని ప్రస్తావించటం నిషిద్ధం (హరామ్) అయిపోతుంది.

3) ఫత్వా అడగటం. ఒక వ్యక్తిని తన అన్నో లేక తండ్రో లేక భర్తో ఇబ్బంది పెడ్తున్నారనుకోండి. అప్పుడామె ముఫ్తీ దగ్గరికి వెళ్ళి వారికి తన మీద జులుం చేసే హక్కు ఉందా? వారి జులుం నుంచి తన్ను తాను కాపాడుకోవాలంటే, తన హక్కుల్ని పొందాలంటే, ఆ జులుంని ఎదుర్కోవాలంటే ఏం చేయాలి? అనిగానీ, లేక ఇలాంటిదే మరేదయినా మాటగాని అనవచ్చు. అవసర పరిస్థితుల్లో ఇలా అడగటంలో తప్పులేదు. కాని దీనికంటే సురక్షిత మైన, ఉత్తమమైన మార్గం ఏమిటంటే అదే విషయాన్ని ఈ విధంగా అడగాలి: "ఒక మనిషి లేక వ్యక్తి లేక భర్త ఈ విధంగా ప్రవర్తిస్తున్నాడు. అతని గురించి మీరేమంటారు?" ఈ విధంగా పేరు తీసుకోకుండా, ప్రత్యేకంగా ఎవరినీ నిర్ణయించకుండా చెప్పినా తమ ఉద్దేశ్యం నెరవేరుతుంది. అయినప్పటికీ సంబంధిత వ్యక్తిని నిర్ణయిస్తూ (అతని పేరు తీసుకొని) అయినా చెప్పవచ్చు. ఈ విషయాన్ని

إِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالى. الرَّابِعُ: تَحْذِيرُ الْمُسْلِمِينَ مِنَ الشَّرِّ وَنَصِيحَتُهُمْ، وذلِكَ مِنْ وُجُوهٍ: منها جَرْحُ المَجْرُوحِينَ مِنَ الرُّوَاةِ والشُّهُودِ، وَذٰلِكَ جَائِزٌ بِإِجْمَاعِ الْمُسْلِمِينَ، بَلْ واجِبٌ لِلْحَاجَةِ. ومِنْهَا الْمُشَاوَرَةُ فِي مُصَاهَرَةِ إِنْسَانٍ، أَوْ مُشَارَكَتِهِ، أَوْ إِيدَاعِهِ، أَوْ مُعَامَلَتِهِ، أَوْ غَيْرِ ذٰلِكَ، أَوْ مُجَاوَرَتِهِ، وَيَجِبُ عَلَى الْمُشَاوَرِ أَنْ لَا يُخْفِيَ حَالَهُ، بَلْ يَذْكُرُ المساوِىء

సమర్థిస్తూ మేము (మున్ముందు) హింద్‌గారి హదీసును పేర్కొంటాం.

4) ముస్లింలను చెడుల గురించి హెచ్చరించటం, వారి బాగును కోరటం. దీనికి అనేక మార్గాలున్నాయి. ఉదా: హదీసు ఆధార పరంపరలోని అవిశ్వసనీయ ఉల్లేఖకుల (సంఘటన వాస్తవాలను తెలుసుకోవటం కోసం) సాక్షుల లోపాలను ఎత్తిచూపటం (మొదలగునవి) ముస్లింల ఏకాభిప్రాయం కోసం ఇలా చేయటం ధర్మ సమ్మతమే. పైగా అవసర పరిస్థితిలో ఇలా చేయటం తప్పనిసరి అవుతుంది. ఇంకొక రకం (శ్రేయోభిలాష) ఏమిటంటే ఒకరితో పెళ్ళి వ్యవహారం చేసే విషయమై లేక వ్యాపారంలో భాగస్వామ్యం వహించే విషయమై లేక అతనివద్ద అప్పగింత ఉంచే విషయమై లేక అతని పొరుగున ఉండే విషయమై లేక మరేదయినా విష యమై పరస్పరం సలహాసంప్రతింపులు చేసుకోవటం. అలాంటప్పుడు ఎవరైనా తమల్ని సలహా అడిగితే ఎలాంటి దాపరికాలూ లేకుండా వారి శ్రేయాన్ని కాంక్షిస్తూ సంబంధిత వ్యక్తిలో ఉన్న లోపాలన్నీ వివరించాలి. (దాని వల్ల కలిగే ప్రయో జనం ఏమిటంటే, మనుషులు చెడ్డ వారితో సంబంధాలు పెట్టుకోకుండా, ద్రోహుల దగ్గర తమ అప్పగింతలు ఉంచకుండా, వ్యాపారంలో వారికి భాగస్వాములు

الَّتي فيه بِنِيَّةِ النَّصيحَةِ. ومنها إذا رأى مُتَفَقِّهاً يَتَرَدَّدُ إلى مُبْتَدِعٍ، أَوْ فاسِقٍ يأْخُذُ عنهُ العِلْمَ، وخَافَ أَنْ يَتَضَرَّرَ المُتَفَقِّهُ بذلكَ، فَعَلَيْهِ نَصيحَتُهُ بِبَيانِ حَالِهِ، بِشَرْطِ أَنْ يَقْصِدَ النَّصيحَةَ، وهذا مِمَّا يُغْلَطُ فيهِ. وقدْ يَحْمِلُ المُتَكَلِّمَ بذلِكَ الحَسَدُ، ويُلَبِّسُ الشَّيْطَانُ عليهِ ذلِكَ، وَيُخَيِّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ

కాకుండా, వారి పొరుగున ఉండ కుండా జాగ్రత్తపడతారు.)

అదే విధంగా ఒక విద్యార్థి షరీఅత్ జ్ఞానం ఆర్జించటం కోసం ధర్మంలో కొత్తపోకడలు సృష్టించేవాడి (బిద్అతీ) దగ్గరికో లేక ఏ పాపాత్ముని దగ్గరికో వెళ్తున్నాడనుకోండి. అతని మూలంగా ఆ విద్యార్థికి నష్టం కలిగే ప్రమాద ముంటే అది చూసేవారు ఆ విద్యార్థికి అతని గురించి తెలియజెప్పి అతని శ్రేయస్సుని కాంక్షించాలి. దాని ఉద్దేశం కేవలం శ్రేయోభిలాష మాత్రమే అయి ఉండాలి. ఈ వ్యవహారం ఎలాంటి దంటే సాధారణంగా ఇందులో పొరపాటు జరుగుతూ ఉంటుంది. కొన్నికొన్ని సార్లు మనిషి ఇతరుల మీద అసూయ కొద్దీ వారి చెడులు వివ రిస్తాడు. షైతాన్ ఆ వ్యవహారాన్ని తారుమారు చేసి అతని మెదడులో తాను పరులబాగు కోసమే ఈ పని చేస్తున్నానన్న తలంపును పుట్టిస్తాడు. (వాస్తవానికి అది శ్రేయోభిలాష కాదు. అసూయతో చెబుతున్న మాటలు). అందుకని మనిషి ఈ విషయంలో జాగరూకతతో మసలుకోవాలి.

అలాగే ఒక అధికారి ఉన్నాడనుకోండి. అతను తన అసమర్థత వల్లనో లేక తన దుర్నడత వల్లనో లేక అశ్రద్ధ వల్లనో లేక మరేదయినా కారణం వల్లనో తన అధికార బాధ్యతల్ని సరిగా నిర్వర్తిం

نصيحةً فَلْيَتَفَطَّنْ لذلكَ. ومنها أن يكونَ لَهُ وِلَايَةٌ لَا يقومُ بِهَا عَلى وَجْهِها: إمَّا بأنْ لَا يكونَ صالحاً لها، وإمَّا بأنْ يكونَ فاسِقاً، أَوْ مُغَفَّلاً، ونحوَ ذلكَ فَيجبُ ذِكْرُ ذلكَ لِمَنْ لَهُ عليهِ وِلايَةٌ عامَّةٌ لِيُزيلَهُ، وَيُوَلِّيَ مَنْ يَصْلُحُ، أَوْ يَعْلَمَ ذلكَ منه لِيُعَامِلَهُ بِمُقْتضَى حالِهِ، ولا يَغْتَرَّ بِهِ، وَأَنْ يَسْعَى في أَنْ يَحُثَّهُ عَلى الاسْتِقَامَة أَوْ يَسْتَبْدِلَ بِهِ. **الخَامِسُ**: أَنْ يَكُونَ مُجَاهِراً بِفِسْقِهِ أَوْ بِدْعَتِهِ كالمُجَاهِرِ بِشُرْبِ الخمرِ، ومُصَادَرَةِ النَّاس، وأَخْذِ المَكْسِ؛ وجِبَايَةِ الأَمْوَالِ ظُلْماً، وتَوَلِّي الأُمُورِ الباطِلَةِ، فيجوزُ ذِكْرُهُ بِمَا يُجَاهِرُ بِهِ؛ وَيَحْرُمُ ذِكْرُهُ

చటం లేదనుకోండి. అలాంటప్పుడు అతనిమీద విచక్షణాధికారం ఉన్న పై అధికారికి దాని గురించి ఫిర్యాదు చేయటం అవసరం. అలా చేయటం వల్ల పై అధికారి ఆ (అసమర్థ) అధికారిని తొలగించి అతని స్థానంలో సమర్థుడైన అధికారిని నియమిస్తాడు. లేదా అతన్ని తొలగించకపోయినా అతని గురించిన వాస్తవాలు కొన్ని తన దృష్టికి వచ్చినట్లవుతుంది. దాంతో అతను ఆ వ్యక్తితో వ్యవహారం చేయ వలసివచ్చినప్పుడు అతని పరిస్థితిని బట్టి వ్యవహరిస్తాడు. అతని చేతిలో మోసపోకుండా జాగ్రత్తపడతాడు. లేదా తాను అతన్ని సరైన మార్గాన్ని అవలం బించమని పురికొల్పాలి. దానివల్ల కూడా లాభం లేదనుకుంటే అతన్ని తొలగించేయాలి.

5) ఎవడైనా బహిరంగంగా పాప కార్యాలకు, ధర్మంలో కొత్తపోకడలకు పాల్పడుతున్నాడనుకోండి. ఉదా: బహిరంగంగా మద్యం సేవించటం, ప్రజల సొమ్ము కొల్లగొట్టడం, మామూళ్లు వసూలు చేయటం, అన్యా యంగా పన్నులు వసూలుచేయటం, ధర్మవిరుద్ధమైన పనులకు సహాయ సహకారాలు అందించటం (మొదలగు నవి). ఈ విధంగా ఎవరు బహిరం గంగా చెడు పనులు చేసినా వాటిని (రూపుమాపాలన్న ఉద్దేశ్యంతో) ప్రజల

بغَيْرِه مِنَ العُيوبِ، إلَّا أَنْ يكونَ لجَوازِهِ سَبَبٌ آخَرُ مِمَّا ذَكَرْنَاهُ. السَّادِسُ: التَّعْرِيفُ، فإذَا كَانَ الإنْسَانُ مَعْروفاً بلَقَبٍ؛ كالأَعْمَشِ والأعْرَجِ والأَصَمِّ، والأَعْمَى، والأحْوَلِ، وَغَيْرِهِمْ جَازَ تَعْرِيفُهُمْ بذلِكَ؛ وَيحْرُمُ إطْلَاقُه على جِهَةِ التَّنَقُّصِ؛ ولو أَمكنَ تَعرِيفُهُ بغَيْرِ ذلِكَ كَانَ أولى.

فهذه سِتَّةُ أَسبابٍ ذكَرَهَا العلماءُ وأكثَرُهَا مُجْمَعٌ عليهِ؛ ودَلَائِلُهَا مِنَ الأحادِيثِ الصَّحِيحَةِ مشهورةٌ. فمن ذلك:

ముందు వివరించటం ధర్మసమ్మతమే. అవి తప్ప అతని ఇతర (ఆంతరంగిక) లోపాలను బయటపెట్టడం నిషిద్ధం. అయితే ఇంతకు ముందు మేము వివరించిన కారణాల్లో ఏదైనా కారణం చేత అలాచేయటం ధర్మసమ్మత మయితే అప్పుడు బయటపెట్టవచ్చు.

6) ప్రసిద్ధి చెందిన పేరుతో ఎవరయినా వ్యక్తులు కుంటివాడు, చెవిటివాడు, గుడ్డివాడు, మెల్లకన్నువాడు లాంటి మారు పేర్లతో ప్రసిద్ధి చెందారనుకోండి. అలాంటివారిని ఆ సుప్రసిద్ధ పేరుతో లేక మారుపేరుతో పిలవటం ధర్మ సమ్మతమే. కాని వారిని పరాభవించే లేక అవమానపరిచే ఉద్దేశ్యంతో అలాంటి పదాలు ఉపయోగించటం మాత్రం నిషిద్ధం. ఒకవేళ పైన పేర్కొన బడిన సుప్రసిద్ధ మారుపేర్లకు బదులు మరేదయనా పరిచయ నామముంటే దాన్ని ఉపయోగించటం ఉత్తమం.

ఈ అరు కారణాలూ పండితులు వివరించినవి (వీటి మూలంగా పరుల లోపాలను ఎత్తిచూపటం ధర్మసమ్మత మవుతుంది). వీటిలో చాలా వాటి మీద పండితులందరూ ఏకాభి ప్రాయంతో ఉన్నారు. వీటి ఆధారాలు ప్రామాణికమైన హదీసుల్లో సుప్రసిద్ధ మైనవి. వాటిలో కొన్ని హదీసులు ఈ క్రిందపేర్కొనబడ్డాయి.

١٥٣٢ ـ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلاً اسْتَأْذَنَ عَلى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «ائذَنُوا لَهُ، بئسَ أَخُو العَشِيرَةِ؟» متفقٌ عليهِ. احْتَجَّ بِهِ البخاري في جَوازِ غِيبةِ أهلِ الفسادِ وأهلِ الرِّيَبِ.

1532. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం: ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి రావటానికి అనుమతి కోరాడు. అందుకాయన, "అతన్ని అనుమతించండి. అతను తన వంశంలో చెడ్డ మనిషి" అని అన్నారు.
(బుఖారీ-ముస్లిం)

ఇమామ్ బుఖారీ ఈ హదీసు ద్వారా (ప్రజల జాగ్రత్త కోసం) కల్లోలం సృష్టించే వారిని, సందేహాస్పద వ్యక్తుల్ని పరోక్షంగా నిందించటం ధర్మసమ్మతమేనని వాదించారు.

(సహీహ్ బుఖారీలోని అదబ్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని బిర్ర్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఇమామ్ బుఖారీ వాదనలోని ఆంతర్యం ఏమిటో అర్థం అవుతూనే ఉంది. అలాచేస్తే ప్రజలు అలాంటివారి బాహ్యరూపాన్ని చూసి మోసపోకుండా ఉంటారు. ఒక వ్యక్తి నడవడిక మంచిది కాదనుకోండి. అతని దుర్నడత గురించి ప్రజలకు తెలియజెప్పకపోతే ఎంతోమంది అతని మాయాజాలంలో చిక్కుకునే ప్రమాదముంటుంది. దానివల్ల వారి ఇహలోక జీవితం, ధర్మం రెండింటికీ నష్టం కలగవచ్చు. అలాంటి వ్యక్తి తాలూకు చెడుల్ని ప్రజల ముందు బయటపెట్టడం ధర్మసమ్మతమే.

١٥٣٣ ـ وَعَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَا أَظُنُّ فُلاناً وفُلاناً يَعرِفَانِ مِنْ دِينِنا شَيئاً» رواه البخاريُّ. قال اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ أَحدُ رُواةِ هٰذَا الحَدِيثِ: هٰذَانِ الرَّجُلَانِ كَانَا مِنَ المُنَافِقِينَ.

1533. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా అన్నారు: ఫలానా మరియు ఫలానా వ్యక్తులిద్దరికీ మన ధర్మం గురించి అసలు ఏమీ తెలియదని నా అభిప్రాయం. (బుఖారీ)

ఆ ఇద్దరు వ్యక్తులు కపటులని ఈ హదీసు ఉల్లేఖకుల్లో ఒకరైన లైస్ బిన్ సాద్ తెలిపారు.

(సహీహ్ బుఖారీలోని అదబ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

కపట విశ్వాసులు కూడా కల్లోలాన్ని సృష్టించేవారి, సందేహాస్పద వ్యక్తుల్లాంటి నడవడికనే కలిగి ఉంటారు. కనుక వారి నిజస్వరూపం గురించి ప్రజలకు తెలియజేయటం ధర్మసమ్మతం మాత్రమే కాదు, అవసరం కూడా. అప్పుడే ప్రజలు వారితో జాగ్రత్తగా ఉంటూ తమ ఇహలోక జీవితాన్ని, ధర్మాన్ని పాడుచేసుకోకుండా ఉంటారు.

١٥٣٤ ـ وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ، فقلتُ: إنَّ أبا الجَهْمِ وَمُعَاوِيَةَ خَطباني؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَمَّا مُعَاوِيَةُ، فَصُعْلُوكٌ لا مَالَ لَهُ، وأَمَّا أَبو الجَهْمِ، فَلَا يَضَعُ العَصَا عَنْ عَاتِقِهِ» متفقٌ عليه. وفي روايةٍ لمسلم: «وأَمَّا أَبُو الجَهْمِ فَضَرَّابٌ لِلنِّسَاءِ» وَهُوَ تفسير لرواية: «لَا يَضَعُ العَصَا عَنْ عَاتِقِهِ» وقيل: معناه: كثيرُ الأسفارِ.

1534. ఫాతిమా బిన్తె ఖైస్ (రజి.అన్హా) కథనం: నేనొకసారి దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వెళ్ళి, "(దైవప్రవక్తా!) అబూ జహమ్, ముఆవియా ఇద్దరూ నాకు వివాహ సందేశం పంపారు. (నేను ఏం చేయను?)" అని అడిగాను. అందు కాయన, "ముఆవియా కటిక దరిద్రుడు. అతని దగ్గర ధనం లేదు. పోతే అబూజహ్మ్, అతను భుజంపైకి ఎత్తిన కర్ర కిందికి దించనే దించడు." అని అభిప్రాయపడ్డారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

ముస్లింలోని ఉల్లేఖనంలో "కాని అబూ జహ్మ్ స్త్రీలను చితకబాదుతూ ఉంటాడు" అని ఉంది. ఇది పైన పేర్కొన్న ఉల్లేఖనంలోని "అబూ జహ్మ్ భుజంపైకి ఎత్తిన కర్ర కిందికి దించడు" అనే వాక్యానికి తాత్పర్యం. అయితే కొంతమంది పండితుల అభిప్రాయం ప్రకారం దాని భావం "అతి ఎక్కువగా ప్రయాణాలు చేసేవారు" అని.

(సహీహ్ ముస్లింలోని తలాఖ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

దీని ద్వారా తెలిసేదేమంటే వివాహ బంధం ద్వారా పరస్పరం కలుసుకోబోయే ఇద్దరు వ్యక్తులకు - ఒకరి మంచి చెడ్డల్ని గురించి ఇంకొకళ్ళకు చెప్పటం, వారిలోనున్న లోపాలను వివరించటం ధర్మసమ్మతమే. అయితే దాని ఉద్దేశ్యం కేవలం శ్రేయోభిలాష మాత్రమే అయి ఉండాలి. అలాంటప్పుడు అది నిషిద్ధమైన పరోక్షనింద క్రిందికి రాదు.

١٥٣٥ ـ وعن زيد بن أرقم رضي الله عنه قال: خرجنا مع رسول الله ﷺ في سفر أصاب الناس فيه شدة: فقال عبد الله بن أبي: لا تنفقوا على من عند رسول الله حتى ينفضوا وقال: لئن رجعنا إلى المدينة ليخرجن الأعز منها الأذل، فأتيت رسول الله ﷺ، فأخبرته بذلك، فأرسل إلى عبد الله بن أبي، فاجتهد يمينه: ما فعل، فقالوا: كذب زيد رسول الله ﷺ، فوقع في نفسي مما قالوه شدة حتى أنزل الله تعالى تصديقي: ﴿إذا جاءك المنافقون﴾ ثم دعاهم النبي ﷺ، ليستغفر لهم فلووا رؤوسهم. متفق عليه.

1535. జైద్ బిన్ అర్ఖమ్ (రజి) కథనం: ఒకానొక ప్రయాణంలో మేము దైవ ప్రవక్త (సల్లం) వెంట వెళ్ళాం. ఆ ప్రయాణంలో ప్రజలకు పెద్ద ఇబ్బంది ఎదురయింది. అప్పుడు అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉబై (తన అనుచరులను) ఇలా (ప్రేరేపించటం) మొదలుపెట్టాడు: "దైవప్రవక్త సహచరుల కోసం మీరు ధనం ఖర్చుపెట్టకండి. అప్పుడు వాళ్ళం తటవాళ్ళే ఆయన్ని విడిచి వెళ్లిపోతారు." ఆ తర్వాత ఇలా అన్నాడు: "ఒకవేళ మనం తిరిగి మదీనా చేరు కుంటే మనలో అందరికన్నా గౌరవనీయుడు అందరికన్నా హీనుణ్ణి వెళ్ళగొడ్తాడు."

నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వెళ్ళి ఈ విషయం ఆయనకు తెలియ జేశాను. ఆయన అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉబైను పిలిచి విచారించారు. అందుకు అతను తాను అసలు ఆ మాట అనలేదని ఒట్టు మీద ఒట్టేసి చెప్పాడు. దాంతో ప్రజలు "జైద్ దైవప్రవక్త (సల్లం)తో అబద్ధం చెప్పాడని" నన్ను తలా ఓ మాట అన్నారు. ప్రజలు ఆ

మాట అనటంతో నా మనసుకు చాలా బాధ కలిగింది. చివరికి నేను చెప్పిన మాటను ధృవపరుస్తూ దేవుడే “ఇజా జాఅకల్ మునాఫిఖూన్’ అనే సూరాను అవతరింపజేశాడు. (అందులో కపటి అబ్దుల్లాహ్ అన్న మాటలు వివరించ బడ్డాయి) ఆ తర్వాత దైవప్రవక్త (సల్లం) వారి (అనగా ఆ కపటుల) మన్నింపు కోసం ప్రార్థించే నిమిత్తం వారిని పిలి చారు. కాని వారు (మన్నింపు ప్రార్థన కోసం) రాకుండా తలలు తిప్పు కున్నారు.

(సహీహ్ బుఖారీలోని తఫ్సీర్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని సిఫాతుల్ మునాఫిఖీన్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉబై మదీనా నగరంలో కపటులకు సర్దారుగా ఉండేవాడు. హదీసులో పేర్కొనబడినట్లు బనుల్ ముస్తలిఖ్ యుద్ధం కోసం చేసిన ప్రయాణంలో అతను దైవప్రవక్త సహచరుల గురించి, స్వయానా దైవప్రవక్త (సల్లం) గురించి చాలా అనుచితంగా మాట్లాడాడు. వారు అలా మాట్లాడుకుంటుండగా జైద్ బిన్ అర్ఖమ్ (రజి) విని దైవప్రవక్త (సల్లం)కు ఆ విషయం తెలియజేశారు. దీనిద్వారా తెలిసేదేమంటే కపటుల పన్నాగాలను, కుటిల యత్నాలను బట్టబయలు చేయటం పరోక్ష నింద క్రిందికి రాదు. పైగా ఇస్లాం మరియు ముస్లింల ప్రయోజనాల దృష్ట్యా వాటి గురించి ప్రజలకు తెలియజేయటం చాలా అవసరం కూడా.

١٥٣٦ ـ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَتْ هِنْدُ امْرَأَةُ أَبِي سُفْيَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ، وَهُوَ لَا يَعْلَمُ؟ قَالَ: «خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ» متفقٌ عليه.

1536. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం: అబూ సుఫ్యాన్ గారి భార్య అయిన హింద్ దైవప్రవక్త (సల్లం) ముందు ఇలా విన్నవించుకుంది: “అబూ సుఫ్యాన్ చాలా పిసినారి మనిషి. ఆయనకు తెలియకుండా నేను ఆయన ధనంలోనుంచి తీసుకో

వటమే తప్ప ఆయన నాకూ, నా పిల్లల ఖర్చులకు సరిపోయేంత డబ్బు కూడా ఇవ్వరు." దానికి బదులిస్తూ దైవప్రవక్త (సల్లం) "నువ్వు చట్టప్రకారం నీకూ, నీ పిల్లలకు సరిపోయేటంత ధనం తీసేసుకో" అని చెప్పారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని నఫఖాత్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని అఖ్జియా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

హింద్, ఈవిడ ముఆవియా (రజి)గారి తల్లిగారు. మక్కా విజయం సందర్భంగా ఈమె తన భర్త అబూ సుఫ్యాన్‌తో పాటు ఇస్లాం స్వీకరించారు. ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడే ఒక ముఖ్యవిషయం ఏమిటంటే షరీఅత్ ఆజ్ఞ గురించి తెలుసుకునే ఉద్దేశ్యంతో భార్యాభర్తలు ఒకరి లోపాలను గురించి మరొకరు ముఫ్తీ ముందు వివరించవచ్చు. రెండోది, భర్త గనక చట్టప్రకారం ఇంటి ఖర్చులకు ఇవ్వవలసిన మొత్తం భార్యకు ఇవ్వకపోతే అతని ధనంలో నుంచి అతనికి తెలియకుండా చట్టప్రకారం ఇంటి ఖర్చులకు సరిపడ ధనం తీసుకునే అనుమతి ఆమెకు ఉంది. అయితే ఆమె ఇంటి ముఖ్యావసరాలు తీర్చుకోవటం కోసం ధనం తీసుకోవాలి గాని దుబారాగా ఖర్చుపెట్టి భర్తను దివాళా కోరుగా మార్చేయాలన్న ఉద్దేశ్యంతో తీసుకోరాదు.